

Nytt från hälsoodontologin

FÖR MEDARBETARE INOM VÄRMLÄNSK TANDVÅRD

Nr 2: december 2021

Ljusglimtar i ännu ett annorlunda år

Ännu ett år till ända och coronaviruset lär vara något vi får leva med länge och anpassa oss till. Under året har vi jobbat på äldreboendena med den mobila utrustningen, som har transporterats av vår nygamla dentalingenjör Lennart Eriksson och stabens Annika Stam. Ett välkommet besök för många där vi i ett reportage med Ulla-Britt Nygren får en inblick i behovet av att vi finns nära de äldre och sköra. Vi jobbar med våra strategier mot barnkaries som är ett förhållningssätt vi kommer att fortsätta med. Det vill säga riskgruppera tidigt och följa upp barnen med risk. Hur de jobbar i Grums med detta kan ni läsa mer om i det här numret.

Nu har de nya nationella riktlinjerna för tandvård kommit och de började gälla i samma stund de blev offentliga. Vi jobbar som bäst med att se vilka åtgärder vi ska fokusera på där vi kanske behöver justera våra behandlingssätt.

Vi ser fram mot ett nytt år med nya utmaningar men först hoppas jag att alla får en skön och vilksam julhelg.

Christina Carlson

INNEHÅLL

Den mobila enheten – en enklare trygghet för våra äldre 1
Strategier mot barnkaries 2
Utvecklande och roliga kurser 3

Redaktör: Camilla Nordin

Den mobila enheten – en enklare trygghet för våra äldre

I över 40 år har Ulla-Britt Nygren jobbat som tandläkare inom Folk tandvården Värmland och nu på senare år även aktivt med den mobila enheten. Något som hon finner givande på många sätt, både för sig själv och för patienterna.

– När jag nu träffar patienterna på deras boende och själv jobbar med den mobila enheten ser jag tydligt behovet hos patienterna och hur flera delar blir enklare, berättar Ulla-Britt. Till exempel kan vi – tandhygienisten, boendepersonalen och jag – lättare göra upp en plan tillsammans för patienten eftersom vi är på plats hos dem. Även personalens förståelse för hur de kan hjälpa till och inte minst hur nödvändig deras insats är för att patienten ska hållas frisk i munnen blir mycket större, fortsätter hon.

För det är bland annat det som stimulerar Ulla-Britt att jobba med den här patientgruppen, deras stora behov av bra och rätt insatser kring deras munhälsa.

– Jag har alltid varit intresserad av munhälsa hos alla slags patienter och just den här gruppen har ett mycket stort behov, konstaterar Ulla-Britt. Och inte minst är profylaxen av stor betydelse för deras välbefinnande.

Minskar oro och återbud

En annan del som driver Ulla-Britt i hennes arbete kring de äldre är att se hur viktig den relativt lilla insats som de som utförande tandvårdspersonal gör är för patienten. Genom att vi kommer ut till äldreboendena, istället för att patienten själv behöver komma till kliniken, underlättar vi deras vardag avsevärt. Det spar både

tid och energi och det blir enklare för patienten som slipper påklädning, resor och oro som annars kan uppstå.

– Eftersom vi kommer till dem minskar även risken för sena återbud då kliniken blir ståendes med en tom stol. På boendet kan vi snabbt boka om och ta in en ny patient eller besöka patienten i sitt boende och eventuellt utföra profylax där. Det krävs inte heller lika stor insats och tidsåtgång hos personalen som när de behöver förflytta patienten till oss på kliniken, säger Ulla-Britt.

– Jag skulle vilja att varje boende hade tillgång till en mobil enhet, fortsätter hon.

Känner stolthet i sitt arbete

Men det finns även en annan givande aspekt i Ulla-Britts arbete, glädjen och stoltheten i att få föra sin kunskap vidare.

– Att introducera nya kollegor i äldretandvård är också en viktig del. Och att som erfaren kollega få hjälpa dem att förstå att just deras insats resulterar i ökad livskvalitet hos patienten är mycket givande, avslutar hon.

Strategier mot barnkaries ska vända trenden

Kariesutvecklingen hos små barn i Värmland är något dystert jämfört med genomsnittet i landet. På några år har medeltalet för kariesade och fyllda mjölk-tänder på värmländska sexåringar ökat från drygt en halv tand till mer än 1,1 tand.

– Det är tråkigt att se statistiken, men vi ska göra allt för att förbättra tandhälsan hos barnen, säger Alina Vosnesensky, klinikchef i Grums.

På grund av sina många röda barnpatienter såg Grumskliniken ett behov av att jobba på ett mer effektivt sätt. Våren 2019 ändrade de arbetssätt exempelvis genom att avlasta tandhygienisterna, utbilda fler profylaxtandsköterskor och instruera tandborstningsteknik.

– När strategierna mot barnkaries infördes i organisationen tidigare i år tog vi emot dem med glädje och som ett komplement till det arbete vi redan hade startat, säger Alina.

Optimism bland kollegorna

En av dem som jobbar med barnpatienter allra mest i Grums är tandsköterskan Susanna Bergsjö.

– Många familjer tror att det är normalt att ha karies, men jag vill få bort den inställningen och bidra till att barnen får en finare och friskare framtid, säger hon.

Hennes positiva attityd har smittat av sig på kollegorna och numer jobbar alla tandsköterskor på kliniken självständigt med barn.

– Jag trodde aldrig att jag skulle vilja ta emot egna barnpatienter, men när man får smaka på att stå på egna ben växer man i sin roll som tandsköterska och jobbet blir roligare, säger Sara Hermansson.

Men det kan vara svårt till en början. För att våga och kunna göra ett bra jobb som profylaxtandsköterska har det varit viktigt för Sara att ha ett tryggt team och handledare i ryggen, och inte bara i behandlingsrummet.

– Jag hör även på fikaraster hur medarbetarna delar erfarenheter och lärdomar och motiverar varandra, tillägger Alina.

Förtroende är nyckeln

Den största utmaningen tjejerna ser i arbetet med att minska karies hos barn är att få till meningsfulla MI-samtal, där kommunikation ska ske åt båda håll.

– Men fortsatt kämpa, så småningom rivs muren och man bygger upp ett förtroende hos både barn och föräldrar, förklarar Sara.

Att alltid erbjuda samma behandling och behandlingsrum kan också bidra till ett ökat förtroende och en positiv upplevelse för barnet.

– Positiva besök leder till positiva vanor, säger Susanna.

Tidiga insatser ger bättre hälsa och ekonomi

Och det märks på resultaten. Ett talande exempel är en familj som går på kliniken, där alla sex barnen på ett år gick från att klassas som röda till gröna patienter. Framgångsfaktorer

Enligt Sara och Susanna blir jobbet mer lekfullt när man har barnpatienter. Vi ser det ...

i den processen var att få med sig föräldrarna på tåget och genom MI medvetandegöra kostens påverkan och tandborstningstekniker.

– När man till slut ser positiva förändringar blir allt jobb värt det, tycker Sara och Susanna.

Tidiga insatser och förbättrad tandhälsa hos barn har medfört även andra vinster. Det har bidragit till en förbättrad ekonomi på kliniken, färre remisser till pedodontikliniken och att medarbetare får utvecklas i sin roll.

– Vi har fortfarande röda barn men vi ger inte upp, fler positiva effekter kommer att komma! säger Alina.

Strategier för att minska karies hos barn 0-6 år infördes 2021 och innebär bl.a:

- Vuxna ska visa tandborstning vid besöket
- Riskgruppering sker utifrån grön eller röd (risk för karies/kariessjukdom) risk
- Motiverande samtalsteknik (MI)
- Barnteam på kliniken

Profylaxtandsköterskor i äldretandvård

Tanken kring att starta en utbildning för profylaxtandsköterskor inom äldretandvård uppstod då vissa kliniker hade behov av en resurs som kunde utbilda kommunens vård- och omsorgspersonal i munvård.

Frågan lyftes hos ledningsgruppen som därefter gav i uppdrag till Hälsoodontologiska enheten att anordna kursen.

När vi sedan planerade utbildningen såg vi även ett behov av att öka profylaxen till omsorgsberoende individer.

Därför utformade vi utbildningen utifrån målet att tandsköterskorna skulle kunna hålla i munvårdsutbildning och utföra externprofylax på särskilda boenden (SÄBO).

Konsten att göra en hälsokontroll

Tandhälsan hos Sveriges befolkning har förbättrats under många år. Men det gäller inte alla, vilket gör att resurserna inom tandvården behöver fördelas om. De friska patienterna behöver mindre vård och de sjuka patienterna behöver annan vård som är mer individbaserad än vad den varit tidigare.

Det ger möjlighet till förändrade arbetssätt där tandsköterskor kan på ett mer aktivt sätt delta i vården av framför allt friska patienter och tandhygienisterna ges möjlighet att satsa mer på de sjuka patienterna.

För att göra detta startade vi en utbildning för tandsköterskor som heter ”Konsten att göra en hälsokontroll”. Syftet med utbildningen är att fördjupa kunskapen hos tandsköterskor när det gäller att skilja friskt från sjukt. Målet är också att tandsköterskor på egen hand ska kunna genomföra hälsokontroller på friska barnpatienter samt behandla sjukdomsorsaker utifrån vårdplan i samarbete med tandläkare.

God jul önskar vi på hälsoodontologin!

Christina Carlson

Enhetschef

christina.carlson@regionvarmland.se

Lena Östlund

Område barn och unga

lena.m.ostlund@regionvarmland.se

Camilla Nordin

Område asyl, barn och unga

camilla.nordin@regionvarmland.se

Pernilla Södersten

Område äldre

pernilla.sodersten@regionvarmland.se

Lisette Axelgård

Område äldre

lisette.axelgard@regionvarmland.se

Fredric Thyberg

Område nödvändig tandvård

fredric.thyberg@regionvarmland.se